

A feladatokat írta:
Széchenyi Gábor, Budapest

Lektorálta:
Horváth Balázs, Szeged

Név:.....

Iskola: .....

Beküldési határidő: 2017. november 25.

Curie Kémia Emléktverseny
10. évfolyam I. forduló 2017/2018.

Feladat	1.	2.	3.	4.	5.	Összesen	%	Javította
Pontszám								

1. feladat

6 pont/.....

Nevezéktan

Add meg az alábbi csoportokból felépített szénhidrogének szabályos nevét! Az első sort tekintsd példának!

A-: etilcsoport

C-: izobutilcsoport

E-: *terc*-butilcsoport

B-: vinilcsoport

D-: *szek*-butilcsoport

A-E	2,2-dimetilbután
A-A	
C-C	
A-B	
B-D	
D-E	
B-C	

2. feladat

10 pont/.....

Ötféle asszociáció

Írd a megfelelő betűt az állítás utáni üres cellába!

A) etán

D) etén

B) metán

E) benzol

C) propán

		Válasz betűjele
1)	Felgyorsítható vele egyes növények érési folyamata.	
2)	Szobahőmérsékleten és normál légköri nyomáson folyékony.	
3)	Brómos vízzel katalizátor nélkül is reagál.	
4)	Molekulánként 7 darab szigma-kötést tartalmaz.	
5)	A vezetékes gáz fő összetevője.	
6)	Egy móljának tökéletes elégetéséhez 3 mol oxigéngáz szükséges.	
7)	A palackokban forgalmazott PB gáz egyik fő összetevője.	
8)	Brómos vízzel vaskatalizátor jelenlétében reagál.	
9)	Szekunder szénatomot is tartalmazó nyílt láncú szénhidrogén.	
10)	A szénbányákban a sújtólégrobbanásokért felelős gáz.	

3. feladat**9 pont/.....***Számítási feladat*

Metán és etán elegyét tökéletesen elégetjük fölös mennyiségű oxigéngázban. Az égés lezajlása után magas hőmérsékleten a gázelegy 23,5 V/V % oxigént, 29,4 V/V% szén-dioxidot és 47,1 V/V% vizet tartalmaz.

- Írd fel a metán és az etán tökéletes égésének reakcióegyenletét!
- Határozd meg az eredeti metán–etán gázelegy térfogatszázalékos összetételét!
- Hány százalékos feleslegben adtuk az oxigént a metán–etán gázelegyhez?
(Moláris tömegek: $M(H) = 1 \text{ g/mol}$; $M(C) = 12 \text{ g/mol}$; $M(O) = 16 \text{ g/mol}$)

4. feladat

9 pont/.....

Számítási feladat

1100 °C-on a metángáz vízgőzzel egyensúlyi reakcióban szén-monoxiddá és hidrogéngázzá alakul. Az egyensúlyi elegy a következő összetételű:

$$[\text{CH}_4] = 0,03 \text{ mol/dm}^3$$

$$[\text{H}_2\text{O}] = 0,02 \text{ mol/dm}^3$$

$$[\text{CO}] = 0,05 \text{ mol/dm}^3$$

$$[\text{H}_2] = 0,15 \text{ mol/dm}^3$$

- a) Írd fel a lejátszódó folyamat reakcióegyenletét!
- b) Mekkora a folyamat egyensúlyi állandója 1100 °C-on?
- c) Milyen anyagmennyiség-arányban kevertük össze a folyamat elején a metángázt és a vízgőzt?
- d) Merre tolódik el a reakció?
  - I. Hőmérséklet növelése esetén
  - II. Nyomás csökkentése esetén
  - III. Metán bevezetése esetén
  - IV. Nikkelkatalizátor használata mellett

5. feladat**6 pont/.....***Kémia történet*

Írd a táblázat üres celláiba, hogy melyik kémikusra vagy elemre vonatkozik a megadott állítás!

1778-ban született az az angol kémikus, aki elektrolízissel számos fémet (nátriumot, káliumot stb.) állított elő, és bizonyította elemjellegüket.	
1839-ben fedezte fel ez az amerikai feltaláló a vulkanizálás folyamatát, mellyel a számos vegyszernek ellenálló és a kaucsuknál sokkal rugalmasabb gumit sikerült előállítania.	
1867-ben szabadalmaztatta a dinamitot az a svéd kémikus és feltaláló, aki vagyonából díjat alapított.	
1867-ben adta ki ez a német vegyész a Benzolszármazékok kémiájáról című könyvét, melyben először publikálta elméletét arról, hogy a szénláncok gyűrűvé záródhatnak.	
2016-ban kapott nevet az első Japánban felfedezett elem, melyet először 2012-ben sikerült előállítani.	
2017. március 8-án halt meg az a magyar származású amerikai kémikus, aki 1994-ben kémiai Nobel-díjat kapott „a karbokation-kémia terén elért eredményeiért”.	